

Ny sproglitteratur

Publikationer fra sprognævnene

Kielikello, finska språkbyråns informationsskrift, har utkommit med fyra nummer som tidigare.

Nummer ett (44 s.) har språkhistoria som tema, och där behandlas finskans historia ur olika synvinklar av *Ulla-Maija Kulonen* och *Riitta Palkki*. *Silva Kiuru* skriver om teatertermer på 1800-talet och *Päivi Rintala* skriver om språkvårdens historia, för att nämna en del av innehållet i tidningen.

I nummer två (44 s.) kan nämnas *Maarit Kaimios* artikel i vilken hon diskuterar latinsk- eller grekiskklingande företagsnamn som t.ex. Merita, Sonera och Aktia och huruvida de är rätt bildade. *Salli Kankaanpää* skriver också om företags- och varunamn. Kan man äga ord, undrar hon. *Anja Malm* presenterar den nyutkomna finska teckenspråksordboken, som hon har varit huvudredaktör för. *Taru Kolehmainen* skriver om ordet puhos i betydelsen köpcentrum. *Eva Jansson* skriver om orden eskimå och inuit.

Det tredje numret (44 s.) innehåller bland annat en artikel om sverigefinskan och en artikel om meänkieli, skrivna av *Paula Ehrnebo* respektive *Harri Mantila*. *Kaija Kuiri* och *Annastiina Viertiö* skriver i varsin artikel om passiven i finskan och varför man använder passiv i sitt språk. *Eeva-Leena Seppänen* och *Jussi Ojajarvi* skriver om den s.k. sä-passiven ("du-passiv") som numera används rätt mycket i finskan, förmodligen p.g.a. inflytande från engelskan.

Nummer fyra (52 s.) har förkortningar som tema, och där har

Sari Maamies och *Riitta Eronen* sammanställt en omfattande lista med förkortningar i finskan. *Raija Lehtinen* skriver om förkortningar som används som namn och ord i allmänspråket. *Aino Piehl* skriver om förkortningarna av namnen på olika EU-program och om man ska använda dem eller inte. *Taru Kolehmainen* bidrar med två artiklar: en om hur man hänvisar till bibelställen med förkortningar och en om hur man skriver tonarter på olika språk.

Årgång 2000 av *Kielikello* innehåller även svar på språkfrågor, artiklar om enskilda språkfrågor, insändare från läsarna och artiklar om nyutkommen litteratur.

Kieliviesti, Sverigefinska språknämndens tidskrift, har utkommit med tre nummer, varav ett är dubbelnummer.

I årets första nummer berättar *Pirjo Hiidenmaa* om allmänhetens oro för att finskan förändras, degenererar och slås ut av engelskan. *Juhamatti Pelkonen* skriver om den s.k. språktvisten som engagerar många sverigefinnar och som går ut på att det skulle finnas ett slags motsatsförhållande mellan talspråk och vårdat allmänspråk. Enligt *Paula Ehrnebo* förekommer det i debatten olika definitioner av sverigefinskan och hon redogör för hur Sverigefinska språknämnden definierar sverigefinskan. *Leena Idh* redogör för den statliga auktorisationen av tolkar och översättare. Numret innehåller dessutom spalten *Frågor och svar* samt en svensk-finsk lista över arbetsmarknads- och branschorganisationer.

I andra numret hänvisar *Leena Huss* till det långa och goda samarbetet mellan Sverigefinska språknämnden och Svenska språknämnden och hoppas att samarbetet utvidgas till att omfatta även de övriga minoritetsspråken och att det kommer att leda till en "forskningscentral för de inhemska språken i Sverige" enligt finsk modell. *Leena Koivuneva* skriver med glimten i ögat om vardagen för en journalist som arbetar med digitala radiosändningar och berättar om sverigefinska skolelevers första sverigefinska skämttidning. Därmed har de tagit upp en långvarig finsk

tradition. *Kristiina Ruuti* refererar kortfattat om språknämndens årliga språkvårdsseminarium, och *Margaretha Terner* skriver om olika hjälpmedel för facköversättare med medicin som specialitet. *Paula Ehrnebo* recenserar Finlandssvensk ordbok av Charlotta af Hällström och Mikael Reuter. *Raija Kangassalo* informerar om nätverket för forskare i Nordeuropas små språk. Numret innehåller dessutom andra och sista delen av en förteckning över tecknade sagofigurer och en svensk-finsk lista över pensionstermer sammanställda av *Hannele Ennab*.

Årets sista nummer är ett dubbelnummer, ett jubileumsnummer, med anledning av att språknämnden under år 2000 fyllde 25 år. Det innehåller *Pirkko Nuolijärvis*, *Erling Wandes* och *Matti Lukins* anföranden vid språknämndens jubileumsseminarium. *Paula Ehrnebo* skriver en historik över Kieliviestis 20 år, *Satu Gröndahl* skriver om finska språkets ställning i den svenska kultur- och utbildningspolitiken och *Leena Huss* redogör för innehållet i en broschyr som utarbetats för att stödja föräldrar som väljer två- eller flerspråkighet för sina barn. *Sofia Taavitsainen* berättar om klassresan till Estland som den tvåspråkiga samhällsvetenskapliga linjen med inriktning på Östersjöområdet i Tumba gymnasium gjorde. *Arja Meski* redogör för ett projekt om sverigefinska ungdomars talspråk. Projektet har fått stöd från Nordiska språkrådet. Numret innehåller dessutom en svensk-finsk lista över exotiska frukter sammanställd av *Hannele Ennab*.

LexicoNordica 7. Nordisk forening for leksikografi i samarbeid med Nordisk språkråd. Red. Henning Bergenholtz og Sven-Göran Malmgren. Oslo 2000. 301 s.

Temaet for dette nummer er nordiske leksikografiske traditioner. Det er et tema som kan fortolkes på flere forskjellige måder. Det kan i hvert fald både tillægges en almen betydning og en mere teknisk, og hvor den almene betydning sigter til 'leksikografisk virksomhed fra de ældste tider til vore dage', sigter den tekniske til 'etableret leksikografisk beskrivelsesteknik'

e.l. Begge aspekter berøres i de tematiske bidrag, men forfatterne har gennemgående lagt vægt på den førstnævnte, almene betydning.

Málfregnir 19 [tidsskrift fra Íslensk málnefnd 2000].

De fleste artiklene handler om islandsk som fremmedsprog. *Birna Arnbjörnsdóttir*: om bilingvale barns uddannelse. *Matthew Whelpton*: å tale islandsk, å være islending; språk og identitet fra en utlendings synsvinkel. *Úlfar Bragason*: tilbud av studier i islandsk ved utenlandske universiteter. *Póra Björk Hjartardóttir*: islandsk for utlendinger ved Islands Universitet. *Póra Másdóttir*: Bilingvalisme og problemer i språkutviklingen. Dessforuten en artikkel om islandsk juridisk språk, av *Kristján Árnason*.

Namnlängdsboken. Historien bakom namnen i almanackan. Red. Eva Brylla. Utg. av Namnlängdskommittén. Skrifter utg. av Svenska språknämnden 83. Norstedts Ordbok 2000. 155 s.

Se vidare *Ny språklitteratur, Sverige*.

Nyordsboken. Med 2 000 ord in i 2000-talet. Svenska språknämnden. Norstedts ordbok. 342 s.

Se vidare *Ny litteratur, Sverige*.

Nyt fra Sprognævnet. 2000 nr. 1–4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s.

Hvert nummer indeholder artikler om sproglige forhold, bogomtaler og et udvalg af spørgsmål til Dansk Sprognævn. Årgangens artikler er: *Tom Feilberg*: Nationalsprogene i EU, *Bent Jørgensen*: Stednavne i 1999 – nyt og typisk, *Pia Jarvad*: Historien om et bogstav. Om Æ, æ, *Margrethe Heidemann Andersen*: Pest og kolera (nr. 1), *Erik Hansen, Iver Kjær og Jørn Lund*: Styrk sproget, *Anne Jensen*: Hvilken præposition bruger man efter kontrol? (nr. 2), *Allan Karker*: Når synsvinklerne kortslutter. Om ubetænksomhed i det sproglige udtryk, *Vibeke Sandersen*: Om bogstavet ø (nr. 3), *Anita Mai Ågerup*: Euroen, *Jacob Kornbeck*: Hvordan subsidiaritet blev til nærhed, *Pia*

Jarvad: Vel er du Manden, men du er sku da itte helt søverin. Om ordet *suveræn*, *Henrik Galberg Jacobsen*: Det nye århundrede – igen (nr. 4).

Ordbok over økonomisk terminologi. Skrift nr. 12 i Íslensk málnefnds serie. Også på CD-ROM og i Íslensk málstöðs termbank på internett: *Hagfræðiorðasafn. Íslenskt-enskt, enskt-íslenskt*. (Rit Íslenskrar málnefndar 12.) Orðanefnd Félags viðskiptafræðinga og hagfræðinga tók saman. Ritstj. Brynhildur Benediktsdóttir, Jónína Margrét Guðnadóttir og Kirstín Flygenring. Íslensk málnefnd, Reykjavík 2000.

Språkbruk, tidskrift utgiven av Svenska språkbyrån (Forskningscentralen för de inhemska språken) har utkommit med fyra nummer under år 2000.

I det första numret (24 s.) diskuterar *Lena Carlsson* och *Mickel Grönroos* automatisk grammatikkontroll och hur Lingsofts program Grammatifix verkligen fungerar. *Ingegerd Nyström* diskuterar bedömningen av modersmålsuppsatserna i studentexamen och *Charlotta af Hällström* går igenom termer som ofta förekommer i den svenska språkvårdslitteraturen i Finland.

I nummer 2/2000 (32 s.) ingår en artikel om finlandssvensk slang skriven av *Mona Forsskåhl*. *Charlotta af Hällström* har bidragit med två artiklar i detta nummer av *Språkbruk*: en om Finlandssvensk ordbok och en om svenska datatermer. *Mia Falk* skriver om de nordiska etermediernas språkvårdsverksamhet.

Det tredje numret (28 s.) skriver *Helena Palm* om termen *mervärdesmat*, och *Susanna Karjalainen* skriver om översättningen inom EU. *Anna Maria Gustafsson* bidrar med en artikel om ord som skapar problem på finlandssvenska daghem.

I nummer fyra (24 s.) har *Paula Ehrnebo* skrivit om den sverigefinska språkvården. *Therese Leinonen* presenterar sin och *Marika Tandefelts* undersökningsrapport om finlandssvenska förstaårsstuderandes svenska. Det tal som riksdagsledamoten

Outi Ojala höll vid konferensen Det omistliga på Hanaholmen publiceras i detta nummer av *Språkbruk* och *Pia Mikander* presenterar Nifins undersökning om finländares språkval och språkförståelse i nordiskt samarbete.

Alla nummer av *Språkbruk* innehåller svar på aktuella språkfrågor och anmälningar och recensioner av nyutkommen litteratur.

Språknytt, meldingsbladet for Norsk språkråd, kommer vanligvis ut med et fire nummer på ca. 20 sider hver i året. I år 2000 kom det ut tre nummer, hvorav det første var et dobbeltnummer, nr. 1–2. Opplaget er på 25 500 eksemplarer. Av innholdet i 2000-årgangen nevner vi:

I nummer 1–2: Språkleg og kulturell sjølvtilitt av *Jan Terje Faarlund*, Økt innsats for språkvern av *Ola Haugen*, Engelsk i norsk ungdomsspråk av *Ingrid Kristine Hasund*, Motvilje mot forandringer av *Svein Nestor*, Lars Roar Langslets I kamp for norsk kultur. Riksmålsbevegelsens historie gjennom 100 år av *Einar Lundebø*, Ibsens språk av *Ingrid Falkenberg*, Rusmidler og språk av *Hans-Jørgen Wallin Weihe*.

I nummer 3: Norske avløysarord av *Helge Sandøy*, Avløysarord og motivasjon av *Johan Myking*, Språkleg jamstilling på datamaskin av *Jon Grepstad*, Norsk Ordbok – femtiåring ved ein skiljeveg av *Lars S. Vikør*, Barn og unge lesar mindre av *Odd Frank Vaage*, Ordforståing og offentleg språkbruk av *Johan Myking* og *Ivar Utne*, Tid og årsak av *Kjell Ivar Vannebo*.

I nummer 4: Språkdaude av *Rolf Theil Endresen*, Språkstrid og språkleg mangfald i Europa av *Endre Brunstad*, Ivar Aasen-tunet: eit kulturpolitisk underverk av *Ottar Grepstad*, Pilegrimsvandring i vår tid – langs led eller lei? av *Eli Ellingsve*, Frå einfelde til ordyrje av *Tor Erik Jenstad*, Språkteknologi i Norge av *Torbjørgh Breivik*, Fleire nynorskord etter nye retningslinjer av *Marit Hovdenak*.

Hvert nummer inneholder dessuten en fast nyordsspalte, som *Vigleik Leira* står for.

Språkvård, Svenska språknämndens tidskrift, har som tidigare utkommit med fyra nummer.

I nummer 1 reflekterar översättaren *Anders Bodegård* över och – ett av de vanligaste orden i svenska, och den förkärlek till samordning som finns i svenskan jämfört med andra språk. Ordboksredaktören *Carl-Erik Lundbladh* granskar den senaste upplagan av Svenska Akademiens ordlista och han ställer sig kritisk till att den ordledsuppdelning som ges där rekommenderas som avstavningsmodell. Språkkonsulten *Helena Palm* presenterar den nystartade Svenska biotermgruppen – ett nätverk för forskare, språkvårdare och andra intresserade – som bildats i syfte till att bringa reda bland termer och begrepp inom de molekylära livsvetenskaperna. *Lena Moberg*, medarbetare vid Svenska språknämnden, presenterar nya ord och uttryck. Ansvariga för Nationalencyklopedins ordbok *Sture Allén* och *Sven-Göran Malmgren* svarar på en kritisk artikel från 1999:4 om etymologiska uppgifter i ordboken. *Jan Einarsson*, professor i nordiska språk, redovisar sin och andras irritation över folks sätt att tala i mobiltelefon och han avsluta med några goda råd till alla mobilister.

I nummer 2 ägnas den nyutkomna Svenska Akademiens grammatik fyra artiklar. *Östen Dahl*, professor i lingvistik, svarar för en övergripande recension. *Maria Arnstad*, tidigare projektanställd vid Språknämnden, har undersökt hur grammatiken lyckas beskriva talspråket, *Sten Ewerth*, tidigare svensklektor, har granskat den ur svensklärarperspektiv och *Bo Löfvendahl*, journalist och språkansvarig vid Svenska Dagbladet, har sett på den ur tidningsrådgivares perspektiv. *Ola Karlsson*, medarbetare vid Språknämnden, presenterar handböcker för webb-skrivande och presenterar Språknämndens skrivråd. *Olle Josephson*, sedan september 2000 chef för Språknämndens sekretariat, fortsätter debatten med anledning av Språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan.

I nummer 3 finns en minnesartikel av professor *Ulf Telemann* över den avlidna sekretariatschefen *Margareta Westman*, vidare ett omtryck av en artikel av *Margareta Westman*. *Peter Svanberg*,

systemspecialist vid Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm, redogör för kulturella och tekniska hinder för teckenhantering i e-post- och webbsammanhang. *Ingegerd Fries*, universitetslärare och präst, föreslår att Nya testamentet ses över igen nu när Gamla testamentet kommit ut i ny översättning. Redaktörerna för Svenska Akademiens ordlista *Sture Berg* och *Martin Gellerstam* går i svaromål på den kritiska artikeln i 2000:1 och *Carl-Erik Lundblad* replikerar.

I nummer 4 tar *Olle Josephson* upp engelskans växande roll i arbetslivet. Namnforskaren *Eva Brylla* presenterar den nya namnlängden i almanackan som skall gälla från och med 2001. *Olle Bälter*, som skrivit en avhandling om hur e-posten används på våra arbetsplatser, beskriver hur man blir herre över e-posten. *Staffan Hellberg*, en av författarna till Svenska Akademiens grammatik, svarar på Maria Arnstads inlägg i 2000:2. Och grammatikens huvudredaktör *Ulf Teleman* visar hur grammatiken kan påverka normförställningarna. Ordboksredaktörerna *Sture Berg* och *Sven-Göran Malmgren*, beskriver PAROLE-korpusen, där man kan söka på grammatiska kategorier. Förlagskonsulten *Peter Sjögren* recenserar den nyutkomna boken om bevingade ord "Bevingat". *Olle Josephson* presenterar sju nya böcker om språk: "Svenskan som EU-språk", "Människan och skriften", "Världens dåligaste språk", "I sällskap med språket", "Språkkfrågor", "Vi säger så" och "Språkets enhet och mångfald". (Se vidare *Ny språklitteratur, Sverige*.)

Svenska skrivregler utgivna av Svenska språknämnden 2 uppl. Liber 2000. 216 s.

Se vidare *Ny språklitteratur, Sverige*.

Svensk-finsk förteckning över växter och djur. Sverigefinska språknämndens publikationer 4. Stockholm 1999. 94 s.

Danmark

Henrik Holmberg

Aspegren, Knut, Anders Basby, Marianne Scheele, Torben V. Schroeder, Svend Schulze, Klaus Witt: Basisbog i kommunikation med patienter og kolleger. Munksgaard. København 2000. 156 s.

Bogen henvender sig til medicinstuderende og andre personer i sundhedsvæsenet. Den er delt i to hovedafsnit. Det første hovedafsnit handler om den mere basale kommunikation, og forfatterne til denne del af bogen er specialister i forskningsformidling. Her gennemgås grundlæggende kommunikationsregler. Det andet hovedafsnit handler om den fagrelaterede kommunikation. Det er skrevet af læger, og her behandles emner som skriftlig patientinformation, tværfaglig kommunikation, kommunikation med myndigheder og medier, mundtlig og skriftlig præsentation af videnskabelige arbejder.

Bache, Carl, Lars Heltoft og Michael Herslund (red.): Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 6. Rolighedssymposiet 1998. Igangsat af Statens Humanistiske Forskningsråd. Odense Universitetsforlag. Odense 1999. 330 s.

Publikationen er den sjette fællespublikation for en række grammatikprojekter der blev igangsat af Statens Humanistiske Forskningsråd i første halvdel af 1990'erne. I modsætning til de forrige bind der alene indeholdt bidrag fra de oprindelige forskergrupper for dansk, engelsk, tysk, fransk, italiensk og russisk grammatik, indeholder dette bind – ligesom det efterfølgende

bind 7 (se Nørgård-Sørensen m.fl. nedenfor) – tillige bidrag fra en række yngre forskere. Af publikationens artikler kan nævnes *Ulrik Hvilshøj*: Refleksivitet i dansk. *Sig og sig selv* i et typologisk perspektiv, *Lotte Jansen*: Transitivitet, grounding og russisk og dansk tekststruktur, *Bente Lihn Jensen*: V og V-konstruktioner på dansk. En parhypotaktisk konstruktion? og *Rita Therkelsen*: Betydningsforskellen mellem *der-* og *som-*relativsætninger.

Børup, Ane, Ulrik Hvilshøj og Bolette Rud. Pallesen: Dansk Basisgrammatik. Gyldendal Uddannelse. København 2000. 88 s.

Dansk Basisgrammatik er primært rettet mod folkeskolens ældste klasser og tilsvarende niveauer. Grammatikken er en opslagsgrammatik, ikke en grammatik der skal læres fra ende til anden. Bogen adskiller sig fra tilsvarende lærebøger i grammatik ved at den ud over at beskrive de grundlæggende regler for og forhold i dansk grammatik også forsøger at forklare hvorfor dele af sproget ser ud som de gør.

Christensen, Robert Zola: *Skrift og tale. En diakron og synkron studie af forholdet mellem det danske skriftbillede og rigsmålsudtalen.* Studentlitteratur. Lund 2000. 159 s.

Bogen er inddelt i 3 overordnede afsnit. I det første afsnit som har overskriften "Tale og skrift i et synkront perspektiv", gennemgår forfatteren forskellige korrespondancer mellem bogstaver og lyd i moderne rigsmål. I det andet afsnit som er udstyret med overskriften "Tale og skrift i et diakront perspektiv", gives der er historisk rids af det danske skriftsprog. I det sidste afsnit der er betegnet som et "Appendiks", meddeles nogle centrale danske lydudviklinger.

Copenhagen Working Papers in LSP. Fagsprogsforskning på Handelshøjskolen i København 1-5, 1999. Institut for Fransk, Italiensk og Russisk. Handelshøjskolen i København, Dalgas Have 15, 2000 Frederiksberg. 115 s.

Blandt årgangens fem hæfter er det set fra en dansksproglig

synsvinkel mest relevant at nævne *Lotte Jansen*: Tekst og grammatiske kategorier. En sammenligning af russiske og danske frøhistorier (hft. 3) som indeholder en kontrastiv analyse af dansk og russisk sprogproduktion og tekststrukturering ved mundtlig genfortælling af en lille billedbog for børn.

Copenhagen Working Papers in LSP. Fagsprogsforskning på Handelshøjskolen i København 6–9, 1999 / 2000. Institut for Fransk, Italiensk og Russisk. Handelshøjskolen i København, Dalgas Have 15, 2000 Frederiksberg. 230 s. + 106 s. + 280 s. + 244 s.

Blandt de fire hæfter med trykåret 1999 / 2000 er det relevant at nævne de to første. Det er *Hanne Korzen*: En kontrastiv analyse af frie prædikativer på dansk og fransk (hft. 6) og *Viktor Smith*: The Literal Meaning of Lexical Items. Some Theoretical Considerations on the Semantics of Complex and Transferred Nominals with Special Reference to Danish and Russian (hft. 7).

Dansk – vejen til integration. Modersmål-Selskabets årbog 2000. C.A. Reitzels Forlag. København 2000. 141 s.

Temaet for Modersmål-Selskabets årbog er 'dansk som andetsprog', og årbogen indeholder bidrag fra personer som lever eller arbejder med emnet, enten personligt som nydanskere eller professionelt som forskere eller lærere. Et af de væsentligste bidrag er *Anne Holmens* Dansk som andetsprog er kommet for at blive. Her pointerer hun forskellen mellem et andetsprog og et modersmål – en skelnen som ikke altid bruges i den politiske debat. Fra indholdsfortegnelsen kan i øvrigt nævnes *Karen Lund*: Interkulturel kommunikation – at navigere i misforståelser, *Karin Kunzendorf*: Dansk som andetsprog – et nyt liniefag på seminarierne, *Normann Jørgensen*: Perkerdansk og de sure gamle mænd, *Johannes Wagner*: Du skal ud af min kiosk! og *Arne Hermann*: Det nye modersmål – banebryder for integration.

Danske Studier 2000. C.A. Reitzels Forlag. København 2000. 219 s.

Blandt årets artikler skal der kun nævnes en enkelt. Det er *Inger Jakobsen Kudahl*: Parasitiske talehandlinger. Lader Austins talehandlingsteoretiske begreber sig også anvende i forbindelse med analyser af fiktive tekster? Til indholdet i anmeldersektionen hører en diskussion mellem *Pia Jarvad*: Ahaoplevelser og Nye Ord. En replik til anmeldelsen af Ordbog over nye ord i dansk 1955–1998 (i *Danske Studier 1999*) og *Lars Trap-Jensen*: Duplik.

Danske talesprog 1. Udgivet af Københavns Universitets Institut for Dansk Dialektforskning. C.A. Reitzels Forlag. København 2000. 211 s.

Danske talesprog er en fortsættelse af *Danske Folkemål 1927–1999*. Bag navneskiftet ligger der en erkendelse af at ordet folkemål er sjældent i dansk, og at det, hvis det overhovedet forstås, giver associationer til de genuine eller klassiske dialekter. Og hertil kommer endvidere den kendsgerning at forskningen ved Institut for Dansk Dialektforskning foruden de klassiske dialekter også omfatter den moderne talesprogsvariation, i by såvel som på land. Århundredeskiftet gav det sidste skub til navneskiftet, og det første nummer af det nye tidsskrift indledes med en artikel skrevet af *Inge Lise Pedersen*: Fra folkemål til multietnolekt: Kontinuitet eller brud?, om dialektforskningens historie i det 20. århundrede sådan som den kan udlæses af det gamle tidsskrift. De øvrige artikler i den første årgang af *Danske talesprog* illustrerer tilsammen instituttets mangeartede beskæftigelse med datamateriale og problemstillinger der belyser det danske sprog og sprogsamfund i fortid og nutid, og ikke mindst i forandring. Til indholdet hører *Inger Ejskjær*: Udtryk for (løbe) løbsk i danske dialekter, *Anette Jensen*: Det drejer sig om *kræng*. Et forsøg på at analysere en betydningsudvikling, *Finn Køster*: Træk af sproget i byerne på Fyn, *Ruth Horak*: *Hvad mener du med dette begreb, kære kollega?* Parametre i kontrastiv terminologisk analyse af

variationsbegreber, *Pia Quist*: Ny københavnsk 'multietnolekt'. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. I den sidstnævnte artikel fremlægges resultaterne af et pilotprojekt som har forsøgt at afdække om de blandede, flersprogede miljøer i København har ført til nye varieteter af dansk talesprog. Forfatteren viser at der findes en standard-afvigende sprogbrug som bør beskrives som en ny dansk varietet, en multietnolekt.

Hermes. Tidsskrift for Sprogforskning. 24–2000 og 25–2000. Redigeret af Henning Bergenholtz mfl. Udgivet af det Erhvervs sproglige Fakultet, Handelshøjskolen i Århus. 216 s. + 231 s.

Af indholdet i de to sidste numre af tidsskriftet kan nævnes: *Orla Vigsø*: Robert Zola Christensen: Dansk grammatik for svenskere. Lund: Studentlitteratur, 1999 (24), *Søren Lykke Borggaard*: Poul Erik Jørgensen: Dansk-tysk EDB ordbog. Frederikshavn: Dafolo Forlag 1998 (24), *Ken Hundewadt Farø*: Idiomatik i moderne dansk-tysk leksikografi (25).

Holmen, Anne & J. Normann Jørgensen (red.): Sprogs status i Danmark år 2011. Københavnerstudier i tosprogethed bind 32. Danmarks pædagogiske Universitet. København 2000. 161 s.

Som oplæg til en faglig diskussion har de to redaktører bedt en række sprogfolk om at kigge i krystalkuglen og give et personligt synspunkt på sprogpolitik og på sprogenes status i Danmark. Det har resulteret i otte artikler som belyser den skitserede problemstilling fra mange forskellige synsvinkler. Normering er fællesnævneren for *Erik Hansen*: Normering og sprognævn, *Tore Kristiansen*: Normering og holdninger og *Lars Brink*: Engelsk i dansk. udvikling, status, normering. Den sproglige mangfoldighed er emnet både for *Anne Holmen & Normann Jørgensen*: Har vi en dansk sprogpolitik? Om holdninger til sproglig mangfoldighed i Danmark og for *Karen Margrethe Pedersen*: Dansk i Sydslesvig – funktion, status og

sprogpolitik. Om dansk er et truet sprog eller ej diskuterer *Hartmut Haberland: Kan dansk overleve som kultursprog?* Endelig indeholder bogen to artikler af *Robert Phillipson*. Den ene har titlen: *English, or no to English in Scandinavia?* Den anden har titlen: *En sprogpolitik for Danmark*.

Holmen, Anne & Jørgensen, J. N. (eds.): Det er conversation 801 degil mi? Perspectives on the Bilingualism of Turkish Speaking Children and Adolescents in North Western Europe. Copenhagen Studies in Bilingualism, Køge Series Volume K7. Danish University of Education. Copenhagen 2000. 229 s.

Bogen indeholder en række bidrag fra et seminar for forskere som har arbejdet med tosprogede tyrkisktalende personer i Nordvesteuropa, og som på en eller anden vis har bidraget til Køge-projektet. Det er et forskningsprojekt der har beskæftiget sig med børn og unge med en bilingval tyrkisk-dansk baggrund. Den mærkelige titel sigter til en gruppesamtale mellem fire unge teenagere som seminardeltagerne havde fået stillet til rådighed. Fra indholdsfortegnelsen skal kun enkelte bidrag nævnes. Det er *Jakob Steensig: Notes on Some Uses of Code-switches and Other interactional Devices in Conversation 801* og *Anne Holmen & J.N. Jørgensen: The Interdependence of Second Language and Bilingual Development in Successively Bilingual School Children*.

Jørgensen, Henrik: Studien zur Morphologie und Syntax der festlandskandinavischen Personalpronomina mit besonderer Berücksichtigung des Dänischen. Acta Jutlandica LXXV:2, Humanities Series 73. Aarhus University Press. Aarhus 2000. 319 s.

Bogen som er en disputats der blev forsvaret ved Århus Universitet i foråret 2001, beskæftiger sig med de personlige pronominer, deres morfologi og syntaks, i dansk, norsk og svensk – af forfatteren benævnt som fastlandsskandinaviske sprog. Det er – som bekendt – den eneste ordklasse i de moderne skandinaviske dialekter hvor der findes rester af en kasusbøjning

i nominativiske og ikke-nominativiske former. I dansk og i enkelte svenske og norske dialekter ser man desuden at de oblikke former kan vikariere for de nominativiske former. Forfatteren beskriver hvilke konstruktioner der rammes af kasusforskydninger i de forskellige fastlandsskandinaviske dialekter, og han inventerer mulighederne for at forklare disse fænomener ud fra et funktionelt synspunkt.

Katlev, Jan (red.): Politikens Etymologisk Ordbog. Danske ords historie. Politikens Forlag, København 2000. 698 s.

Foruden de indledende afsnit om etymologi, sproglægskab, lydhistorie og ordforrådets historie som er skrevet af henholdsvis Jan Katlev og Allan Karker, bidrager Politikens etymologiske ordbog med etymologier ikke alene til arveordene, men også til låne- og fremmedord og til sted- og personnavne. Bogen er også forsynet med en række ordbokse hvor et eller flere beslægtede ord behandles mere udførligt. Disse ordbokse er i mange tilfælde skrevet af Henrik Galberg Jacobsen, Hanne Jensen, Peter Stray Jørgensen og bearbejdet af Jan Katlev.

Lund, Anne Katrine og Helle Petersen (red.): Den kommunikerende organisation. Forlaget Samfundslitteratur. København 2000. 167 s.

Bogen, som er den første i en tværvideenskabelig bogserie af samme navn, indeholder syv bidrag skrevet af fagfolk som beskæftiger sig med kommunikation i bred forstand. En af artiklerne er skrevet af Jørn Lund. Den har overskriften: Sprog og kommunikation, og den beskæftiger sig med sprog og kommunikation som udtryk for personlig identitet og for virksomhedskultur. En anden af artiklerne handler om administrationens sprog. Den er skrevet af Erik Hansen.

Mål & Mæle. 23. årgang, nr. 1–4. Redigeret af Carsten Elbro, Penille Frost, Erik Hansen, Ole Tøgeby. 2000. 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden brevkassen der handler om "sprogligheder", indeholder numrene artikler af bl.a. *Therese Brink-Jacobsen*: Let's get better – til dansk reklamesprog? (nr. 1), *Erik Hansen*: Arabiske, tyrkiske og persiske ord i dansk (nr. 1), *Lars Brink*: Modsatte betydningsvarianter (nr. 3), *Jens Elmegård Rasmussen*: Om sprogets alder 1–2 (nr. 3 + 4), *Therese Brink-Jacobsen*: Majonæsekrigen 1985–86 – om danskernes holdning til og viden om retstavning (nr. 4). En artikel af *Lars Brink*: Om den sproglige forskel mellem Hansen-a og Larsen-a (nr. 1) fremkaldte en korrigerende kommentar fra *Nina Grønnum*: Ét kort a i dansk: en mere abstrakt analyse (nr. 2).

Nørgård-Sørensen, Jens, Per Durst-Andersen, Lotte Jansen, Bente Lihn Jensen og Johan Pedersen (red.): Ny forskning i grammatik. Fællespublikation 7. Pharmakonsymposiet 1999. Igangsat af Statens Humanistiske Forskningsråd. Rask Supplement Vol. 11. Odense Universitetsforlag. Odense 2000. 305 s.

Af publikationens artikler er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve følgende: *Erik Hansen*: Anteponeret adverbial, *Eva Skafte Jensen*: Sætningsadverbialer og topologi med udgangspunkt i de konnektive adverbialer, *Hanne Korzen*: Frie prædikativer på dansk og fransk. En kontrastiv analyse af en problematisk ledtype, *Finn Sørensen*: Om steder via præpositioner i dansk og *Rita Therkelsen*: Om klassifikation af ledsætninger. Om de grammatiske fællespublikationer se i øvrigt ovenfor.

Pedersen, Karen Margrethe: Dansk sprog i Sydslesvig. Det danske sprogs status inden for det danske mindretal i Sydslesvig 1–2. Institut for Grænseregionsforskning. Aabenraa 2000. 302 s. + 391 s.

Dansk sprog i Sydslesvig beskriver det danske sprogs status inden for det danske mindretal i Sydslesvig som er den danske betegnelse for den nordlige del af Schleswig-Holstein. Dansk er både sydslesvigsk og rigsdansk, og i bogen, som er baseret på et

empirisk materiale, fremlægges der mange eksempler på mindretallets sprog. Forfatteren giver et detaljeret billede af det danske sprogs funktionsområder og den sproglige variation, og hun belyser normer og holdninger til dansk sprogbrug og identitet hos børn, unge og voksne.

Sjöberg, Jonny: Politikens Øresundsordbog. Politikens Forlag. København 2000. 125 s.

Øresundsordbogen indeholder ca. 600 opslagsord. Det er ord der i skrift og/eller tale ligner hinanden, men som betyder noget forskelligt. Ordbogsdelen er opdelt i to spalter, en dansk-svensk og en svensk-dansk spalte således at ord der kan misforstås, er sat op over for hinanden. Ordene er alfabetiseret efter de danske opslagsord, og det betyder at nogle af de svenske opslagsord er vanskelige at finde. Ord som *åskådlig* og *otyg* er fx behandlet under *u* som ækvivalenter til de danske opslagsord *uskadelig* og *utøj*. For samtlige ord anføres der udtale, ordklasse, betydning (på det modsatte sprog) og sprogbrugseksempler.

Sprog og Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet 18. årgang, 2000, nr. 1–4. 16 s. + 16 s. + 8 s. + 16 s. Red. Michael Blædel.

Af særlig interesse i den foreliggende årgang er *Søren Beltoft: Danskstudier kloden rundt* (nr. 1), *Jørn Lund: Danske dialekter under afvikling* (nr. 2), *Georg Søndergaard: Dialekter og bykulturer* (nr. 2) og *Malene Grue: Orbogen og databasen – historien om et lykkeligt ægteskab* (nr. 4).

Studier i Nordisk 1998–1999. Selskab for Nordisk Filologi. Foredrag og årsberetning. København 2000. 199 s.

Med *Studier i Nordisk 1998–1999* har Selskab for Nordisk Filologi fået en årsberetning hvor der lægges mere vægt på artikelstoffet end på foreningsstoffet, og så har årsberetningen også fået et selvstændigt navn. Publikationen indeholder 16 artikler, og blandt dem er der i vores sammenhæng grund til at nævne *Henrik Jørgensen: Begrebet "klisis" og dets anvendelse*

på analysen af de danske letled, *Hans Frede Nielsen: Skandinaviens ældste sproghistorie i komparativ germansk belysning, Jørgen Schack: Ordmærker i dansk og Ole Togeby: Lette led.*

Søndergaard, Georg: Danske for- og efternavne. Betydning. Oprindelse. Udbredelse. Askholms Forlag, København 2000. 344 s.

Bogen består af et leksikon over de mest almindelige fornavne og de mest almindelige efternavne. Hertil kommer en introducerende fremstilling hvori forfatteren beskriver forskellige navnetyper, personnavnets funktioner og dets kulturhistorie. I et afsluttende kapitel beskrives endvidere den moderne danske navnelovgivning.

Thing, Morten: Forsøg til en lille personlig jødisk ordbog. Skriftserie for Roskilde Universitetsbibliotek nr. 33. Roskilde 2000. 106 s.

Bogen indeholder en række alfabetisk ordnede artikler om ord som – set fra forfatterens synsvinkel – har tilknytning til jødisk liv og historie (*alfabet, antisemitisme, jiddish, jøde, mor, navn osv.*). Artiklerne er i modsætning til almindelige ordbogsartikler personlige og essayistiske.

Winge, Vibeke: Pebersvend og poltergejst. Tysk indflydelse på dansk. Gyldendal. København 2000. 120 s.

I otte kapitler giver Vibeke Winge et billede af den tyske påvirkning af dansk fra middelalderen til vor tid. Hun pointerer at dansk og tysk sprog og kultur fungerede sammen indtil man fra midten af 1700-tallet begyndte at tænke nationalt. 1800-tallets tyske og danske nationalisme gjorde således en ende på århundreders sameksistens. Bogen beskriver hvad denne historie har betydet og betyder for det danske sprog.

Ældres & yngres sprog: sprog eller barriere? Udg. af Ældre-Forum. København 2000. 41 s.

Hæftet, der kan rekvireres uden betaling, indeholder fire artikler som på forskellig vis sætter fokus på ældre og yngres sprog. Blandt hæftets bidragydere er *Jørn Lund*: Sprog – en ledsager gennem tilværelsen og *Lars Brink*: Kommunikationsproblemer mellem generationer.

Åndahl, Ellen Bak og Susanne Nonboe Jacobsen: Skriv og bliv læst. Børsens Forlag. København 2000. 327 s.

Skriv og bliv læst er skrevet af to sprogkonsulenter med et flerårigt virke i både privat og offentligt regi. Bogen er holdt i et letforståeligt sprog, og den henvender sig til "professionelle" skribenter af enhver art. I ti kapitler kommer forfatterne rundt om emner som teksttyper, skriftlig argumentation, tegnsætning og ordklasser. Det 7. kapitel hedder "Skriv uden fejl". Her præsenterer forfatterne 14 områder hvor man efter deres erfaring ofte kan komme i tvivl når man skriver. Det drejer sig bl.a. om spørgsmål og problemer som Ad eller af?, Nogen eller nogle?, Store og små bogstaver samt t-problemer ved biord.

Finland

Charlotta af Hällström, Aino Piehl

Blomqvist, Marianne: Svenska ortnamn i Estland med svenska motsvarigheter. Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner. Volym 158. Ekenäs 2000. 167 s.

De flesta känner till att Estland har en svensktalande minoritet, men hur många vet att t.ex. Obbholmen och Birkas ligger i Estland? Inte bara Estlandsresenärer har länge efterlyst en populärvetenskaplig översikt över de viktigaste svenska ortnamnens språkliga, historiska och kulturella bakgrund i svenskbygderna i Estland.

Själv kallar författaren Marianne Blomqvist boken för en guide och säger att hon i första hand valt att redogöra för de namn som man som utlänning oftast kommer i kontakt med, eftersom hon varit tvungen att sova en hel del. Guiden lämpar sig för alla som är intresserade av namn, etymologi och kulturhistoria.

För att nå en så bred publik som möjligt är kommentarerna skrivna på fyra språk, nämligen svenska, finska, estniska och engelska. De över 250 ortnamn som ingår i guiden är klassificerade enligt öar, städer, byar, naturnamn, herrgårdar, hamnar, fyrar m.m. och presenteras i alfabetisk ordning under varje rubrik. Guiden innehåller också ett antal kulturhistoriska kartor över Estlands svenskbygder och ett separat namnregister i slutet.

Heikkinen, Vesa, Pirjo Hiidenmaa och Ulla Tiililä: Teksti työnä, virka kielenä ("Texter som arbete – myndigheternas språk"). Gaudeamus 2000. 352 s.

Verket hör till de första publikationerna inom finsk textforskning. I boken undersöks språkbruket i den offentliga förvaltningen, institutionalisering av texter och språkets förhållande till makt och ideologi. I verket behandlas även textforsknings-teori. Författarna arbetar som forskare på Forskningscentralen för de inhemska språken. Avsikten är att boken ska användas i högskoleundervisningen, men den kan också vara intressant för personer intresserade av klarspråk och språklig praxis i allmänhet.

Hällström, Charlotta af, och Mikael Reuter: Finlandssvensk ordbok. Forskningscentralen för de inhemska språken, Schildts Förlags Ab, Esbo 2000. 190 s.

Finlandssvenskan återspeglar ett annat samhälle än det sverigesvenska och i viss mån också en annan kultur. Därför har finlandssvenskan vissa särdrag. Finlandssvensk ordbok tar upp olika slags finlandismer på ord- och frasnivå och ger rekommendationer om vilka som bör undvikas och vilka som kan accepteras. Ordboken har utkommit i två tryckningar under år 2000.

Itkonen, Terho: Uusi kieliopas. Tammi 2000. 456 s.

En ny, reviderad upplaga av professor Terho Itkonens (1933–1998) bok *Uusi kieliopas* ("ny språkhandbok") har utkommit. Den nya upplagan är redigerad av filosofie magister *Sari Maamies*, som arbetar som språkvårdare på finska språkbyrån vid Forskningscentralen för de inhemska språken och är chefredaktör för språkbyråns tidskrift *Kielikello*. Handbokens första upplaga kom ut 1982, och sedan dess har den getts ut i sex upplagor. Boken är avsedd som hjälpmedel för alla språkbrukare och har blivit ett basverk för den finska språkvården. Den innehåller dels en textdel som tar upp regler och råd om stavning,

ordformer, böjning av ord och satsbyggnad, dels ett register med över 20 000 alfabetiserade uppslagsord. Med hjälp av registret kan man hitta svar på problem som gäller enskilda ord, t.ex. ordens betydelse, stilnivå, böjningsformer, stavning och uttal.

Ivars, Ann-Marie och Peter Slotte (red.): Folkmålsstudier 39. Förhandlingar vid Sjätte nordiska dialektologkonferensen i Karis 12–16 augusti 1998. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi, Jakobstad 2000. 480 s.

Sjätte nordiska dialektologkonferensen ägde rum på Västra Nylands folkhögskola i Karis den 12–16 augusti 1998 med Forskningscentralen för de inhemska språken, Helsingfors universitet och Svenska litteratursällskapet i Finland som arrangörer. Konferensen samlade sammanlagt 77 deltagare från Danmark, Finland, Norge, Sverige och Ryssland. Konferensen hade inget särskilt tema, så rapporten visar på bredden inom dagens nordiska dialektforskning. Sammanlagt 28 av de 32 föredragen i Karis ingår i rapporten.

En del bidrag är strikt vetenskapliga medan andra är mer populära, t.ex. *Leena Sarvas'* artikel Nytt intresse för dialekt i skrift – Asterix på Savolaxdialekt.

Leinonen, Therese och Marika Tandefelt: Svenskan i Finland – ett språk i kläm? Unga finlandssvenskars modersmål. Forskningsrapporter från Svenska handelshögskolan 50, Helsingfors 2000. 97 s.

Man har redan i ett drygt decennium diskuterat de unga finlandssvenskarnas färdigheter i sitt modersmål. Barn ur såväl tvåspråkiga (finska och svenska) som enspråkigt svenska hem är mindre skolspråksmogna på svenska än de var förr. När de börjar studera är de kanske inte språkligt tillräckligt rustade för att kunna använda sitt svenska modersmål som ett tankeverktyg.

Leinonen och Tandefelt har undersökt modersmålsfärdigheten hos ett stort antal finlandssvenska universitetsstudenter som studerar sin första termin på svenska. De diskuterar i boken också om svenskan i Finland är ett språk i gungning också bland äldre finlandssvenskar.

Leinonen och Tandefelt skriver att man som finlandssvensk för att uppnå fullgod färdighet i svenska måste få tillräckligt med tillfällen att i varierande sammanhang använda språket. Var och en måste sedan se till att aktivt ta vara på de tillfällen som ges. Om en finlandssvensk använder sitt språk i rik och varierande utsträckning har han alla förutsättningar att utveckla en fullgod, idiomatisk svenska. Men man kan inte ta sitt modersmål för givet.

Nyström, Lars: Alg, pytare och skridstång. Sälkfångstens och säljaktens terminologi i finlandssvenska folkmål. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 623, Helsingfors 2000. 274 s.

Lars Nyströms bok är en ord- och sakgeografisk undersökning som bygger på etnologisk grund. Boken förklarar och ger etymologin till 1 450 säljaktstermer i de finlandssvenska dialekterna och jämför dem stundvis med ordförrådet i de sverigesvenska och estlandssvenska dialekterna. Termerna sätts in i sitt sammanhang, och därigenom ger boken också en beskrivning av sälkfångsten och säljakten från äldsta tider fram till 1960-talet. Ämnet blir belyst av många dialektkartor och illustrationer.

Förutom att termerna tas upp enligt sakområde (bl.a. sälkroppens delar, redskap som användes på de korta jaktfärderna, färdbåtens utrustning, eldvapen, maträtter av sälkött och sälblod) finns det i slutet av boken ett ordregister som gör att man kan använda boken som uppslagsbok.

Ordbok över Finlands svenska folkmål, red. Peter Slotte, Susanne Bergström, Caroline Sandström, Carola Åkerlund, Monika Äikäs. Helsingfors : Forskningscentralen för de inhemska språken, 1976–2000. Band 3, hy-kyss. Skrifter utgivna av Forskningscentralen för de inhemska språken, 624 s.

Ordbok över Finlands svenska folkmål ("Dialektordboken") redovisar och förklarar hela den folkliga ordsfatt som finns i de finlandssvenska dialekterna, som av vissa anses vara så gott som

omöjliga att förstå. Boken ger en översikt av ordförrådet i finlandssvenskan i dess mångskiftande lokala varianter. Ordens betydelse beskrivs noggrant, och användningen exemplifieras av autentiska språkprov.

Ordboken baserar sig på ett arkiv omfattande ca 1 miljon ordbelägg från de svensktalande områdena i Finland. De första uppteckningarna i arkivet gjordes redan på 1700-talet, och det systematiska insamlingsarbetet har fortsatt ända in i våra dagar.

Det tredje bandet omfattar 16 000 uppslagsord från hy–kyss.

Pilke, Nina: Dynamiska fackbegrepp. Att strukturera vetande om handlingar och händelser inom teknik, medicin och juridik. Acta Wasaensia 81, Språkvetenskap, Vasa 2000. 350 s.

Nina Pilkes doktorsavhandling syftar till att utveckla metoder som kan tillämpas i analysen och beskrivningen av fackbegrepp. Pilke utgår från definitioner i ordlistor inom teknik, medicin och juridik.

Island

Ari Páll Kristinsson

Ari Páll Kristinsson: Íslensk málstefna / Islandska språkpolitikk. Språk og litteratur i Vest-Norden. 2000. <hjem.sol.no/araronse-vest_norden/islpolitikk.htm>

Auður Einarsdóttir et al.: Learning Icelandic Grammar. Preliminary material. Háskólafróðgætt, Reykjavík 2000.

Læremateriale i islandska grammatikk for folk som ikke har islandska som morsmål.

Birna Arnbjörnsdóttir: Íslenska sem annað tungumál: handbók fyrir kennara. Reykjavík 2000.

Instruksjonsbok for lærere om undervisningen i islandska som fremmedspråk.

Gripla XI. Ritstjórar Guðrún Ása Grímsdóttir, Guðvarður Már Gunnlaugsson og Sverrir Tómasson. Stofnun Árna Magnússonar, Reykjavík 2000.

Tidsskrift utgitt av Det arnamagnæanske institutt på Island.

Nafnabókin okkar. Ritstjóri Herbert Guðmundsson. Nafnaskýringar Ólöf Margrét Snorradóttir. Umsjón skýringa: Dr. Guðrún Kvaran. Muninn, Reykjavík 2000.

Register om islandske døpenavne, med forklaringer.

Orðhagi. Afmælistkveðja til Jóns Aðalsteins Jónssonar 12. október 2000. Umsjón Guðrún Kvaran, Gunnlaugur Ingólfsson og Jón G. Friðjónsson. Háskólaútgáfan, Reykjavík 2000.

Artikler av forskjellige forfattere om islandske ord og språk, tilegnet lingvisten Jón Aðalsteinn Jónsson på 80-årsdagen.

Stefán Karlsson: Stafkrókar. Ritgerðir eftir Stefán Karlsson gefnar út í tilefni sjötugsafmælis hans 2. desember 1998. Stofnun Árna Magnússonar, Reykjavík 2000.

Artikler om håndskriftstudier, islandsk språk og språkhistorie av lingvisten og paleografen Stefán Karlsson, utgitt i anledning av hans 70-årsdag.

Norge

Svein Nestor

Andersen, Øivin, Kjersti Fløttum og Torodd Kinn: Menneske, språk og fellesskap. Festskrift til Kirsti-Koch Christensen på 60-årsdagen 1. desember 2000. Novus forlag. Oslo 2000. 246 s.

De artiklene som først og fremst har interesse for dem som beskjeftiger seg med nordiske språk, er: Nødvendige noder i norsk. Grunntrekk i en leksikalsk-funksjonell beskrivelse av norsk syntaks av *Helge Dyvik*, "Hurra for deg som fyller ditt år!": om relativsetninger og årsaksforhold av *Thorstein Fretheim*, Er norsk et naturlig språk? av *Victoria Rosén*.

Bakken, Kristin og Åse Wetås: Namn gjennom 2000 år – navn i år 2000. Den 9. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 11.–12. mai 2000, Seksjon for namnegransking. Universitetet i Oslo 2000. 226 s.

Av artiklene kan nevnes: Namnforskningen inför 200-talet av *Thorsten Andersson*, Onomastisk teorigenerering. Grunnlag og utvikling av *Gunnstein Akselberg*, Nordisk navneforskning i internasjonalt perspektiv av *Vibeke Dalberg*, Gardsnamn i to tusenår. Alderen til land-namna og tydinga til etterleddet -land av *Inge Særheim*, Utnytting av namnedata i bygdebøker av *Margit Løyland*, Stadnamn som nesten gløymd tradisjon av *Vidar Haslum*, Namngjeving og namnebruk i samisk i møte med eit nytt tusenår av *Håken Rydving*, Nordisk navneforskning i tverrvitenskapelig perspektiv. Hva er oppnådd – Hva kan

framtida gi? av *Jørn Sandnes*, Stadnamnormering – tendensar ved inngangen til det 21. hundreåret av *Terje Larsen*, Språkkontakt i stedsnavn – eksempler fra Orknøyene av *Berit Sandnes*, Personnavnforskning og stedsnavnforskning – to ulike disipliner? av *Kristin Bakken*, Navn i Statistisk sentralbyrå. Hva kan datamaskinen gjøre i dag? av *Jørgen Ouren*, Endringar i fornamsmønsteret i Noreg på 1900-tallet (1900–1975) av *Gulbrand Alhaug*, Framvoksteren av norske slektsnamn av *Gudlaug Nedreliid* og Noen synspunkter og problemstillinger i skipsnavnforskningen av *Ole-Jørgen Johannessen*.

Grønvik, Ottar: Ondurdis og ondurgod. Studier over den førkristne religion i Norden. Det Norske Vitenskaps-Akademi. Novus forlag. Oslo 2000. 81 s.

Av innholdet i boken nevnes følgende artikler om i første rekke språklige temaer: 1 *Ondurdis ondurgod* – hvordan ordene brukes i norrøn litteratur, 2 *Paret Skadi (Ondurdis)* og *Njodr* i norrøn overlevering, 3 Betydningen av ordet *ondurr*, 4 Navnet *Scadinavia*, 5 Gårdsnavnet *Skøyen/Skøi/Skui* i Norge, 6 Nærmere om den lydige utvikling av ordet *urn*. **Skada-winju*, 7 Den opprinnelige betydningen av ordet *urn*. **Skada*, eldre **Skado*.

Høigård, Anne: Barns språkutvikling – muntlig og skriftlig. Tano-Aschehoug. Oslo 1999. 342 s.

Boken gir en innføring i hvordan barn gradvis tilegner seg språket både muntlig og skriftlig. Språk- og talevansker, lese- og skrivevansker og skriftspråkstimulering med tanke på seksåringene omtales spesielt.

Jenstad, Tor Erik: Ein repetis i obligadur. Folkemusikkterminologi i norske dialekter; med vekt på feletradisjonen. Novus forlag. 380 s.

Boken tar for seg folkemusikkterminologi i norske dialekter, med vekt på tradisjonen knyttet til fele og hardingfele. Også trekkspill og langeleik blir behandlet. Boken presenterer

betegnelser for instrumenter og instrumentdeler, spellemenn, spilling, for slåtter og deler av slåtter og for spilletekniske detaljer. Arbeidet er først og fremst en ordgeografisk kartlegging. Utbredelsesmønsteret blir betraktet i et videre historisk og kulturelt perspektiv, og grensene blir sammenlignet med andre språklige og kulturelle grenser. De mest interessante betegnelserne blir analysert mer utførlig etymologisk og semantisk.

Karlsson, Timo: Finsk språklære. Fagbokforlaget. Bergen 2001. 295 s.

Hovedformålet med boka er å presentere de grunnleggende trekkene i finsk morfologi og syntaks. Boken skal også gi innsikt i finsk substantiv- og verbavledning. Forfatteren trekker ingen skarp grense mellom morfologi og syntaks, for å fremheve at de danner et organisk hele. Derfor fins det i kapittelet "Grunnleggende morfologi" også opplysninger om den syntaktiske bruken av de formene som er omtalt, mens hovedvekten i "Grunnleggende syntaks" legger vekten på systematisk setningslære.

Norskraft. Nr. 100/2000. Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap. Arbeidsskrift for nordisk språk og litteratur. *Norskraft.* Oslo 2000. 129 s.

Skriftet inneholder disse artiklene: Setningsleddene og noen andre syntaktiske problemer. En kommentar til Eivind Landmark: "Flerordsverb" i norsk av *Eric Papazian*, To notiser om grammatisk terminologi av *Vigleik Leira*, Semantisk beskrivelse av i og på i lys av prototypeteori av *Torild Olsen*, Afatisk språk og barnespråk – en gang til av *Helene Uri* og Noen grunnproblemer i syntaktisk analyse med utgangspunkt i lærebøkene til nordisk grunnfag ved Universitetet i Oslo av *Eric Papazian*.

Rønhovd, Jarle: Norsk morforlogi. 1997. Gyldendal Akademisk. Oslo 1997. 177 sider.

Denne innføringsboken i moderne norsk omfatter tre hovedemner: morfologisk analyse, ordbøyning og ordlagning. Den

morfologiske analysen gir det teoretiske ankerfestet for framstillingen. Ordbøyningslæren drøfter bøyningssystemet i norsk og nynorsk. Kapitlet om ordlaging i norsk, skrevet av *Ole-Jørgen Johannessen*, stiller opp ordlagingsmåter i både bokmål og nynorsk.

Spurkland, Terje: I begynnelsen var futhark. Norske runer og runeinnskrifter. Cappelen Akademisk Forlag/Landslaget for norskundervisning. Oslo 2001. 220 s.

Formålet med boken er å gi et bilde av runeskriftens vekst og fall i Norge, med sideblikk til våre naboland og til de gamle norske koloniene vest i havet. I Norge var runene et særegent skriftsystem fra de første århundrene e.Kr. til rundt år 1400, så vi har altså å gjøre med 1300 års skrifthistorie. Til sammenligning kan en peke på at runene ble brukt i Norge i et lengre tidsrom enn det det latinske alfabetet hittil har gjort! Runene ble brukt i innskrifter av ulike typer og sjangrer, og innholdet varierer fra det høyverdige til det absolutt mest folkelige. Boken presenterer et representativt utvalg av runeinnskrifter, og framstillingen er kronologisk.

Venås, Kjell: Ivar Aasen og Universitetet. Universitetet i Oslo. Oslo 2000. 96 s.

Boka er et hilsningskrift til det nye Ivar Aasen-tunet. Det skildrer forholdet mellom språkgranskeren Ivar Aasen, som aldri var student eller lærer ved Universitetet i Oslo, og fagfolkene der, som gav ham mye hjelp i det vitenskapelige målreisingsarbeidet hans.

Wetås, Åse: Namneskiftet Kristiania–Oslo. Novus forlag. Oslo 2000. 242 s.

Den norske hovedstaden har hatt to navn: *Oslo* og *Kristiania*. Det siste navnet er etter den dansk–norske kongen Kristian 4., og byen fikk navnet etter at den ved kongelig påbud ble tvangs-flyttet fra sin gamle plass innerst i Bjørvika i Oslofjorden og til

området under murene på Akershus festning i 1624. Den gamle byen ble etter hvert redusert til å bli bydelen *Gamlebyen*, som den fremdeles heter. I 1924 fikk den nye byen under Akershus tilbake det gamle bynavnet Oslo. Det skjedde etter at loven om navnebyttet ble sanksjonert 11. juni 1924. Det har vært skrevet lite om dette til nå, men boken til Wetås har tatt årsakene til navneskiftet grundig til behandling.

Sverige

Birgitta Lindgren

Andersson, Lars-Gunnar: Vi säger så. Nordstedts Ordbok 2000. 246 s.

Författaren, som är professor i svenska vid Göteborgs universitet, har under flera år svarat på språkfrågor båda i radio och tv men också i en egen språkspalt i Göteborgs-Posten. I den här boken har han samlat en del av dessa spalter. Bland annat tar han just upp den fras som finns i titeln, "Vi säger så"; en fras som ursprungligen anger att man träffat en överenskommelse men som sedan ganska länge används som för att visa att man vill avsluta ett samtal.

Att växa med språk och litteratur. Svenskläraryrskriftens årsskrift 2000. Red. Maj Björk. 142 s.

Temat för årsskriften är: "Hur kan vi ge våra elever möjligheter att växa med språket och litteraturen och därmed lära om sig själva och sin omvärld?" De artiklar som närmast berör den språkliga sidan är *Tor G Hultman: Att växa eller krympa med grammatik*, *Rigmor Lindö: "Whole language" i praktiken*, *Caroline Liberg: Den livsvida och livslånga läs- och skrivutvecklingen*, *Patrik Forshage: Organisation för språkutveckling*. Boken innehåller även ett register över årgångarna 1989–1999.

Cromdal, Jakob: Code-switching for all practical purposes. Bilingual organization of children's play. Linköping Studies in Arts and Science 253. Linköpings universitet 2000. 257 s. Ak.avh.

I denna avhandling undersöker författaren kodväxling under lek mellan engelska och svenska hos yngre barn i en engelskspråkig friskola i en svensk stad. Det är intressant att konstatera att den populäraste leken, att leka koja, inte har någon benämning på engelska i denna skola, inte ens hos den annars konsekvent engelsktalande personalen. Avhandlingen är skriven på engelska och saknar sammanfattning på svenska.

Dahl, Östen: Språkets enhet och mångfald. Studentlitteratur 2000. 296 s.

Denna bok är avsedd som nybörjarbok för studenter i lingvistik, men den är skriven på ett sätt så att också varje språktintresserad person kan ha behållning av den. Bland det som tas upp kan nämnas: språket förhållande till genetik och kultur, språksläktskap, språkförändring, språken i världen, språkens arkitektur, språkljud, språktillägnande, teckenspråk. Det ges många belysande exempel hämtade från många olika håll i världen och även rikligt med litteratur- och webbtips.

Grünbaum, Catharina: I sällskap med språket. Bokförlaget DN 2000. 133 s.

Författaren är språkvårdare på Dagens Nyheter, där hon också medverkar med språkartiklar och språkkåserier. I denna bok finns några av dessa samlade. Bl.a. behandlas det nya modeuttrycket *välja* och att *björntjänst* i dag missförstås som 'jättestor tjänst'. Man får också veta hur det gick till när författaren blev *rejvdrottning* (genom att lansera stavningen *rejev*). Men författaren behärskar också konsten att skriva dagsverser. Här finns en om språkutvecklingen hos talgoxar och en annan om insamlandet av brännvinskryddor, skriven på knittel.

Helsing, Birgitta, Magdalena Hellquist och Anders Hallengren: Bevingat – från Adam & Eva till Oväntat besök. Albert Bonniers Förlag 2000. 413 s.

Denna bok om bevingade ord kan beskrivas som en ordbok

med utförliga essäer i stället för traditionella ordboksartiklar. Många helt nya uttryck tas med, t.ex. från samhällssfären minister Mona Sahlin's "Det är häftigt att betala skatt!" och minister Björn Rosengrens olycksaliga "Norge är den sista sovjetstaten", och den nykterhetsivrande sloganen "Spola kröken". Men givetvis finns det även gamla klassiker som Bibelcitatet "skilja agnarna från vetet" och Ibsencitatet "lögn och förbannad dikt". Folkkära författare som Astrid Lindgren och revymakarna Hans Alfredson och Tage Danielsson är väl representerade.

Human IT 2/2000. Tema: Språk och IT. Bibliotekshögskolan i Borås. 300 s.

Detta nummer av tidskriften ägnas helt åt språk och IT. Av artiklarna kan nämnas *Boel Elmroth: Att ha ord – IT-språket i vardagen*, *Martin Engebretsen: Tale – skrift – digital skrift*. Om digitalisering og språkliga funktioner, *Anna-Malin Karlsson och Per Ledin: Cyber, hyper och multi – några reflektioner kring IT-ålderns textbegrepp*, *Ola Karlsson: Måste du snart tala engelska med kyskåpet?*, *Lars Melin: Textens accessoarer*.

Jansson, Gunilla: Tvärkulturella skrivstrategier. Kohesion, koherens och argumentationsmönster i iranska skribenters texter på svenska. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk 49. Uppsala universitet 2000. 226 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren undersökt ett antal iranska skribenters sätt att skriva svenska i texter av typ insändare och brev till en myndighet. Syftet är att undersöka bl.a. textbindning och argumentation för att se om man kan hitta några kulturbundna skillnader gentemot en svensk kontrollgrupp.

Juvonen, Päivi: Grammaticalizing the Definite Article. A Study of Adnominal Determiners in a Genre of Spoken Finnish. Department of Linguistics, Stockholm University. 2000. 218 s. Ak.avh.

I denna doktorsavhandling diskuterar författaren frågan *Har*

finskan en bestämd artikel? Traditionellt saknar finskan bestämd artikel, men flera forskare har på senare tid framfört åsikten att ett av finskans demonstrativa pronomen, *se 'den', 'det'*, i dagens talade finska skulle ha utvecklats till bestämd artikel. Avhandlingen grundar sig på ett omfattande empiriskt material och innehåller 138 muntliga återberättelser av en stum tecknad film. Urvalet omfattar både en- och tvåspråkiga vuxna och minderåriga finsktalande informanter. Avhandlingen är skriven på engelska och saknar sammanfattning på svenska och finska.

Karlgren, Jussi: Stylistic Experiments for Information Retrieval. Sics (Stockholm Institute of Computer Science) 2000. 130 s. Ak.avh.

I denna avhandling om informationssökning har författaren undersökt bl.a. hur man kan särskilja olika genrer genom stilistiska mätningar av exempelvis antal pronomen och ordlängd. I en särskild studie har han undersökt hur ett interaktivt system kan utformas för att inkorporerastilistisk information som stegvis kan leda läsaren vidare i sökningen. Avhandlingen är skriven på engelska men har en sammanfattning på svenska.

Karlholm, Annika: Folkligt bildspråk. En studie över djurbenämningar i metaforisk användning i svenska dialekter. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi LXVIII. Uppsala 2000. 236 s. Ak.avh.

Syftet med denna avhandling är att ge ett bidrag till studiet av folkligt bildspråk, i första hand metaforer som används i det vardagliga livet. Materialet är folkliga djurbenämningar om redskap, såsom *björn* om arbetsvagn, *katt* om liten tråkloss, *trana* om brunsvipp. Författaren villutreda förhållandet mellan ett föremål och dess benämning, d.v.s. förklara vad man kan ha tagit fasta på hos det djur som givit upphov till benämningen av en viss sak. Arbetet hör hemma inom den gren av språkvetenskapen som kallas "ord och sak".

Kotsinas, Ulla-Britt: Kontakt, variation och förändring – studier i Stockholmspråk. Ett urval uppsatser. Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm Studies in Scandinavian Philology. New Series 22. Almqvist & Wiksell International 2000. 195 s.

Med anledning av författarens 65-årsdag har ett antal av hennes uppsatser samlats i denna volym. Ämnena är invandrar-svenska, och slangspråk. Bland titlarna kan nämnas: "Vad heter stan på din mamma?", "Rinkebysvenskan en dialekt?", "Engelska i svensk slang", "Pidginization, creolization and creolids in Stockholm, Sweden". Boken avslutas med en bibliografi.

Landqvist, Hans: Författningssvenska. Strukturer i nutida svensk lagtext i Sverige och Finland. Nordistica Gothoburgensia 22. Acta Universitatis Gothoburgensis Göteborg 2000. 480 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren granskat nutida svenskt författningsspråk i Sverige och Finland med inriktning på stilistik och textlingvistik. Han har undersökt likheter och skillnader vad beträffar bl.a. disposition, rubriker, definitioner, punktuppställningar, meningslängd, satstyper, textbindning.

Leibring, Katharina: Sommargås och Stjärnberg. Studier i svenska nötkreatursnamn. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi LXIX. Uppsala 2000. 542 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren undersökt nötkreatursnamn, buonymer, främst i Värmland, och hur namnskicket förändrats från 1700-talet och framåt. Jämförelser görs också med namnskicket i övriga nordiska länder. Hon konstaterar att kor tidigare gärna namngavs efter utseende (*Stjärnberg*) och födelsetid (*Sommargås*), men att andelen kvinnonamn blir allt vanligare längre fram i tiden. I modern djurhållning med stora besättningar och kortare levnadstid för djuren har namnet som individmarkör förlorat sin betydelse. Djuren har anonymiserats och identifieras nu med siffror.

Lindström, Fredrik: Världens dåligaste språk. Tankar om språket och människan idag. Albert Bonniers förlag 2000. 224 s.

Författaren, som är doktorand i nordiska språk, har på senare tid blivit känd som komiker och regissör av relationskomedier. Han har skrivit en underhållande bok om språket med det talade språket i centrum. Han visar på den språkliga rikedom och språkliga skapelse lusta som finns hos oss alla.

Melin, Lars: Människan och skriften. Tecken Historia Psykologi. Norstedts Ordbok 2000. 255 s.

Boken är en brett upplagd genomgång av det mesta man kan vilja veta om skrift: skriftens historia, olika skriftssystem, koder, osynlig och hemlig skrift, stenografi, välskrivning och skrivandets psykologi.

Melin, Lars: Språk som syns. Den grafiska formens samspel med verbalt språk. Ord och stil. Språkvårdssamfundets skrifter 31. Hallgren & Fallgren 2000. 191 s.

Författaren behandlar i denna bok grafisk form och hur den fungerar. Han redogör för de två normer som fanns tidigare: "blynormen" efter sätteriernas blytyper och "Haldanormen" efter de standardiserade reglerna för systematisk maskinskrivning. I och med personatorernas intåg med alltmer utvecklade grafiska möjligheter har den faktiska orsaken till skillnaderna upphört, men författaren redogör för den kamp mellan de traditionella normerna som pågått de sista decennierna. Flera experiment med olika grafiska lösningar redovisas också.

MINS. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet.

Under 2000 utkom följande rapport i denna serie: Nr 49 *Maria Falk: Undervisning på sveng i gymnasieskolan.* En empirisk undersökning av interaktionen under några biologi- och kemilektioner, där ämnesundervisningen sker på engelska respektive svenska.

MISS. Meddelanden från institutionen för svenska språket. Göteborgs universitet.

Under 2000 utkom följande rapporter i denna serie: Nr 30 *Jenny Nilsson*: Interjektionens funktion. En studie av interjektioners funktion i samtal, nr 31 *Hans Landqvist*: Språklagstiftning i Sverige och Finland. Ett sociolingvistiskt perspektiv, nr 32 *Lena Rogström*: När blev receptet minilekt?, nr 33 *E. Engdahl & K. Norén*: Att använda SAG. 29 uppsatser om Svenska Akademiens grammatik.

Målföret. Medlemsblad för Nya Tungomålsgillet.

Detta medlemsblad har under året utkommit med 4 nummer. Förutom artiklar, insändare om de nutida språket finns även andra artiklar med textprov från äldre tider, väl värda omläsning, och på dialekt, allt för att visa den rikedom som finns i svenskan.

Mårdsjö, Karin & Pär Carlshamre: Retoriken kring tekniken. Studentlitteratur 2000. 152 s.

Den här boken är avsedd för all som arbetar med att designa eller skriva om teknik, t.ex. teknikinformatörer, formgivare och ingenjörer. Författarna behandlar det de kallar gränssnitt, d.v.s. allt det som möter våra sinnen när vi möter tekniken; vidare om god design och retoriken kring tekniken, alltså hur man bl.a. i reklam och handledningar bemöter de reaktioner av rädsla och ovilja som ny teknik ofta möts av.

Namnlängdsboken. Historien bakom namnen i almanackan. Red. Eva Brylla. Utg. av Namnlängdskommittén. Skrifter utg. av Svenska språknämnden 83. Norstedts Ordbok 2000. 155 s.

Här presenteras den nya namnlängden (alltså namnsdagarna) i den svenska almanackan, som gäller från och med 2001. Man får veta varför vi fått en ny namnlängd och hur den ser ut. Vidare finns avsnitt om namnlängdens historia, om namnlängder i andra länder, om kyrkans och folktraditionens förhållande till namnlängden. I tabellöversikter kan man följa namnens placering i tidigare namnlängder och vilka de 100 populäraste

flick- och pojknamnen var 1999. De olika avsnitten har skrivits av medlemmarna i den arbetsgrupp som utarbetat den nya namnlängden.

Nyman, Eva: Nordiska ortnamn på -und. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi LXX. Studier till en svensk ortnamnsatlas utgivna av Thorsten Andersson 16. Uppsala 2000. 631 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren undersökt och klassificerat nordiska ortnamn på *-und*. Det är en oenhetlig namngrupp med avledningar till ett denominativsuffix *-und* 'rik på' eller till ett deverbativsuffix *-und*, som egentligen är en variant av presensparticipisuffixet, och slutligen sammansättningar med ett appellativ **und-* 'vatten, sjö'.

Nyordsboken. Med 2 000 ord in i 2000-talet. Svenska språknämnden. Norstedts ordbok. 342 s.

Nyordsboken innehåller cirka 2 000 nya ord från 1980- och 1990-talet. Det är en uppföljare till Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal, som kom ut 1986. Den nya nyordsboken är utarbetad av fil dr Lena Moberg vid Svenska språknämndens sekretariat. I inledningen beskrivs hur orden är en spegel av verkligheten och hur ordbildningen gått till. Orden i själva ordboksdelen förklaras och dateras. De belyses också med exempel, på ett fylligare sätt än i föregångaren. Boken avslutas med en baklängesordlista, som möjliggör att man kan söka alla ord med ett visst ordslut.

Nyström, Catharina: Gymnasisters skrivande. En studie av genre, textstruktur och sammanhang. Skrifter utg. av Institutionen för nordiska språk 51. Uppsala universitet 2000. 255 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren undersökt vad gymnasister skriver, alltså vilken sorts texter, och texternas form och struktur. Förutom texter skrivna i skolan har hon samlat in texter skrivna privat, utanför skolan. Hon konstaterar att skolskrivandet på alla utbildningslinjer domineras av ett litet antal traditionella genrer: utredande uppsats, faktaredovisning, berättelse och bokrecen-

sion. Skrivandet utanför skolan domineras starkt av expressivt skrivande: dikter och sångtexter. Det finns stora variationer mellan olika elevkategorier både vad gäller repertoar och texternas form, och inte oväntat är skillnaderna stora mellan de yrkesförberedande linjerna å ena sidan och de studieförberedande å andra sidan.

Oestreicher, Amelie: Bearbetning av nyhetstext. En studie av texthantering vid sex svenska dagstidningar. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk 52. Uppsala universitet 2000. 216 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren undersökt hur tidningstexter bearbetas innan de går i tryck, Hon har bl.a. sett på vilka typer av ändringar som görs, hur arbetet är organiserat och ramarna för den miljö där arbetet bedrivs. Undersökningen visar att det är ett omfattande och mångsidigt arbete och inte fråga om att bara kapa texterna från slutet.

ORDAT. Det svenska ordförrådets utveckling 1800–2000.

Under 2000 utkom följande rapporter i denna serie: Nr 1 *Sven-Göran Malmgren*: Projektet Det svenska ordförrådets utveckling 1800–2000. Utgångspunkter, nr 2 *Sven Lange*: Tesaurusen i ordförrådsforskningens tjänst, nr 3 *Charlotta Brylla*: Ord med laddning. Nyckelord och slagord som termer i tysk språkvetenskap

Park, Hyeon-Sook: Korean-Swedish code-switching. Theoretical models and linguistic reality. Skrifter utg. av Institutionen för nordiska språk 48. Uppsala universitet 2000. 244 s. Ak.avh.

I denna avhandling har författaren undersökt kodväxling mellan koreanska och svenska inom meningen hos koreaner bosatta i Sverige. Förutom en beskrivning av denna växling, framkommer också att de två modeller för kodväxling som hittills varit de tongivande inte alltid håller för detta material, som ju innefattar en språkkombination som inte har undersökts tidigare. Avhandlingen har en utförlig sammanfattning på svenska.

ROSA. Rapporter om svenska som andraspråk. Institutet för svenska som andraspråk. Institutionen för svenska. Göteborgs universitet.

Under 2000 utkom följande rapport i denna serie: Nr 4 *Suzanne Nordin-Eriksson under medverkan av Anna Kumlin*: Inlärarautonomi speciellt i fråga om lågutbildade andraspråkslärare.

SoLid. Sociolingvistiska dokument. FUMS. Uppsala universitet.

Under 2000 utkom följande rapporter i denna serie: Nr 12 (FUMS-rapport nr 198) *Angela Karstadt*: Relatives in contact. On relativization strategies in Swedish-English language contact, nr 13 (FUMS-rapport 201) *Jasmina Bolfek Radovani*: Attityder till svenska dialekter – en sociodialektologisk undersökning bland vuxna svenskar.

Språkminnet II. Meddelanden från svenska språket. Humanistica Oerebroensia. Artes et Linguae. Humanistic Studies at the University of Örebro 5. Örebro universitet.

I detta nummer av skriftserien finns följande artiklar: *Sigvard Aksén*: Det svenska språket i "Österlandet", *Sigvard Aksén*: Språkrutor, *Henrik Haglund*: Sammanblandningen av infinitivmärket att och konjunktionen och, *Dana Nilsson*: Vägen till tvågenussystemet – en undersökning under urnordisk, runsvensk och klassisk fornsvensk tid, *Yvonne Norling*: Ordstäv, *Kristina Åhlgren*: Vesta runsten, *Rose-Marie Åhman*: En stilistisk analys av ett urval av Cora Sandels naturskildringar.

Strömquist, Siv: *Språkfrågor; språkvård*. Gleerups 2000. 192 s.

Författaren är lektor vid Uppsala universitet och är sedan flera år en av dem som svarar på frågor i Svenska Dagbladets språkspalt. Här har hon samlat ett antal av dessa. Det gäller allt ifrån klassiska språkvårdsfrågor som dubbelt supinum (hade kunnat målat), apostrof som genitivtecken till nyare uttryck som t.ex. själv (i betydelsen 'ensam'), spendera tid.

Svensk sakprosa. Institutionen för nordiska språk vid Lunds universitet.

Under 2000 utkom följande rapporter i denna serie: Nr 29 *Per Ledin*: Veckopressens historia del 2, nr 30 *Gertrud Pettersson*: Från ord till bilder? En studie av samspelet mellan text och bild i uppslagsböcker under 1900-talet, nr 31 *Henrik Rahm*: På plankbärarnas villkor. Tre dagstidningars bevakning av Sundsvallsstrejken 1879.

Svenska i utveckling. Gruppen för nationella prov i svenska. FUMS. Uppsala universitet

Under 2000 utkom följande rapporter i denna serie: Nr 14 (FUMS-rapport nr 197) *Catharina Nyström*: Ledfamiljer och referentrelationer. En modell för analys av referensbindning tillämpad på gymnasistexter, nr 15 (FUMS-rapport nr 199) *Kerstin Lagrell*: Växa i skrivandet. Om förhållningssättet till de yngre skolbarnens skrivutveckling.

Svenska skrivregler utgivna av Svenska språknämnden 2 uppl. Liber 2000. 216 s.

Denna nya utgåva avlöser den första, som utkom 1991. I stort sett har dispositionen behållits men antalet exempel utökats och några nya avsnitt lagts till om valutabeteckningar, landskoder, romerska siffror, fonetiska symboler. Dessutom innehåller boken ett avsnitt om grafiskutformning och ytterligare ett antal tillägg som avser skrivande på dator. Det finns även en tabell med ett urval tangentkommandon för datorer

Svenskan som EU-språk. Red. Björn Melander. Ord och stil. Språkvårdssamfundets skrifter 30 Hallgren & Fallgren 2000. 205 s.

Denna antologi innehåller uppsatser om de språkliga konsekvenserna av medlemskapet i EU. Redaktören *Björn Melander* har skrivit en inledande summering och redogör i en annan artikel för EU:s språkpolitik. Dessutom redovisar han en egen undersökning om hur svenska parlamentariker och tjänstemän an-

vänder svenskan och utnyttjar tolkning och översättning i EU-arbetet. *Sten Palmgren*, jurist vid justitieministeriet i Helsingfors, belyser inträdet ur perspektivet som tvåspråkigt land. *Lars-Johan Ekerot* tar upp kollisionen mellan dagens krav på enkelt myndighetsspråk och kraven på trohet mot originalets krångligare syntax. (De svenska EU-texterna är ju i realiteten översättningar av franska och engelska texter.) EU-översättaren *Håkan Edgren* hävdar att det inte finns någon anledning att utmåla EU-svenskan som ett hot mot svenska språket. *Barbro Ehrenberg-Sundin*, språkvårdare vid regeringskansliet, ger en genomgång av klar-språksarbetet runt om i världen och anser att detta måste intensifieras så att vi får bättre EU-texter på alla språk. *Anna-Lena Bucher* och *Maria Gustafsson* vid TNC, som haft i uppdrag att komplettera EU-kommissionens, beskriver hur systematiskt terminologiarbete kan vara till nytta för fackfolk och översättare.

Svenskläraren. Tidskrift för Svensklärarföreningen.

Under året har tidskriften utkommit med 5 nummer med olika tema: Nr Aktuell didaktik, nr 2: Nordiskt nu, nr 3: Svenska på annat sätt, nr 4: Gensvar, nr 5: Mål i sikte. Från nr 1 kan nämnas en redogörelse om standardspråk och dialektbruk i Norge av *Agnete Nesse*. Från nr 2 kan nämnas hur en redovisning av hur Helsingforsläroare *Pamela Grånskog* fick en gymnasieklass så trollebunden av en bok på norska att eleverna måste ingå ett avtal att inte läsa boken i förväg.

Tefa. Text- och fackspråksforskning. Institutionen för nordiska språk. Stockholms universitet.

Under 2000 utkom följande rapporter i denna serie: Nr 31 *Ann-Malin Karlsson*: Svenska chattares hemsidor. 2. Textbegrepp och genreuppfattningar, nr 32 *Ann-Louise Forsström*: I dialog med chefen. Makt och dominans i utvecklingssamtal, nr 33 *Mona Blåsjö*: Uppsatsens yta och djup. Studenters skrivutveckling mellan B- och C-uppsats, nr 34 *Harry Näslund*: Från generell handling till specifikt resultat. En lexikalisk och syntak-

tisk studie av verbalsubstantiv i ekonomiska texter från tre sekel, nr 35 *Anders Björkqvall: Svensk barnmatmärkning. En diskursanalytisk studien av märkningens design och lättillgänglighet.*

Widmark, Gun: Boksvenska och talsvenska. Ett urval uppsatser samlade till författarens 80-årsdag 31 juli 2000. Skrifter utg. av Institutionen för nordiska språk 50. Uppsala universitet 2000. 244 s.

Denna samlingsvolym speglar väl den bredd som författaren har som forskare inom ämnet nordiska språk. Det finns artiklar om runologi, namnforskning, språkhistoria, dialektologi, språksociologi, språkvård, grammatik och stilistik. Särskilt inom nysvensk stilhistoria har författaren gjort betydelsefulla insatser, och bokens titel har hämtats från en artikel om framväxten av det nutida svenska talspråket. Boken innehåller också en bibliografi över författarens skrifter 1952–2000.